
OMLADINÁŘI

Alexandra Špiritová

V roce 1999 uplyne 105 let od velkého politického procesu s pokrokovou českou mládeží, tzv. omladináři. V důsledku obžalování 76 mužů z velezrady, z nichž nejmladšímu bylo 16 a nejstaršímu 31 let, se jednalo o soudní proces, který do dnešních dní u nás nemá obdoby. Dosavadní odborné práce se věnovaly spíše politickému rozboru pozadí a významu procesu. To ovšem zavinilo, že skutečné události, tak jako mnohé ostatní z naší historie, se staly obětí zkreslování a subjektivního líčení podle politického záměru a přesvědčení autorů.¹ Šlo o politický proces, směřující k potlačení zmáhajícího se českého národního cítení a hnutí v mnohonárodnostní monarchii. Mezi omladináře byli proto zahrnuti i začínající čeští politici a novináři, které se vláda pokoušela zastrašit. Jednalo se o zástupce pravicového i levicového zaměření. Většina dosavadních prací k procesu s omladinou se mu věnovala především jako pokusu o zastrašení rostoucího českého politického radikalismu. Jedná se například o kandidátskou práci Jana Havránka z přelomu 50. a 60. let, i několik jeho dalších monografií a studií o pokrokařském hnutí. Pokrokařské hnutí studentstva a dělnické mládeže monograficky zpracoval F. Červinka, studii k němu publikoval J. Galandauer a později v rozsáhlé kandidátské práci a několika studiích se jím z politického hlediska zabýval M. Kučera. Větší práce, zabývající se mimo politické pozadí procesu podrobněji i jeho průběhem, vyšla u nás až v roce 1988.² Pozornosti autora však unikly některé okolnosti soudního řízení, například podání zmatečné stížnosti omladinářů do Vídně. Cílem tohoto příspěvku je pokus o shrnutí, rekonstrukci a doplnění popisu průběhu vyšetřování a soudního řízení na základě dochovaných archivních pramenů i upozornění na dosud v literatuře neuvedené prameny v soudních fondech Státního ústředního archivu v Praze.³ Politickému pozadí procesu se příspěvek záměrně vyhýbá.

Z čeho vlastně byli obviněni omladináři? Podle soudního rozsudku z 21. února 1894 byli uznáni vinnými z trojího přestoupení zákonů rakousko-uherské monarchie: 1) z účasti na demonstracích v letech 1892 a 1893, 2) z rozšiřování pobuřujících tisků, 3) z nepovoleného spolčování.⁴

Rozeberme si podrobněji zdůvodnění jednotlivých obvinění. Nejdříve obvinění z účasti na demonstracích. Jednalo se jmenovitě o účast na jedenácti nepovolených demonstracích: 1) 27.3.1892 při odhalení sochy J. A. Komenského demonstrovalo asi padesát mladíků před arcibiskupským palácem na Hradčanech, 2) 28.3.1892 po povolené oslavě narozenin J. A. Komenského asi dva

tisíce mladíků rušilo veřejný klid zpíváním národních českých písní před pomníky J. Jungmanna a V. Hála, 3) 3.10.1892 asi dvacet mladíků zpívalo v Národním divadle a na ulici směrem k Perštýnu píseň Hej Slované, 4) 1.11.1892 položila skupina neznámých osob na hrob K.Havlíčka palmovou větev s protivládními nápisy, 5) 6.11.1892 se konala národní demonstrace za účasti asi dvou tisíc osob, převážně z řad mládeže, na Bílé hoře, 6) 8.11.1892 se opakovala národní demonstrace na Bílé hoře, 7) 2.2.1893 demonstrovala mládež u hrobu filosofa Augustina Smetany, 8) 15.5.1893 byl proveden pokus o stržení sochy sv.Jana Nepomuckého na Karlově mostě a zneuctěna socha císaře Františka I., 9) 1.6.1893 byla pořádána pouť k mohyle Prokopa Velikého a uctěna památka bitvy u Lipan, 10) 18.6.1893 se konala protivládní a v podstatě protidrahotní demonstrace u Olšanských hřbitovů. Pobouřený dav se nezalekl ani policejní stráže a donutil ji k ústupu na hřbitov. Zde se stráž musela skrývat mezi hroby až do příchodu posily. Tato demonstrace měla své pokračování i 2.7.1893, 11) 17.8.1893 se konala nepovolená protivládní demonstrace při příležitosti oslav narozenin císaře.⁵

Již z výčtu náplně demonstrací je patrné jisté stupňování národního a politického napětí v Praze. Od původního zpěvu národních písní, což již samo bylo považováno za pobuřování, začalo od poloviny roku 1893 docházet ke srážkám s policií. Demonstrace z 18.6.1893 dokonce přerostla v bitku s policií, kdy při následné srážce 2.7. bylo zatčeno 91 osob.⁶

Mimo tyto demonstrace se množilo poškozování státních znaků a objevily se nálezy hektografovaných letáků s protivládními texty.⁷ Zejména těmto letákům přičítala státní správa velký význam, jak vyplynulo i ze zdůvodnění v rozsudku: „... rozhazovány byly cedule obsahu velezrádného a Jeho Veličenstvo císaře urážejícího, obsahující skutkovou povahu velezrady...“⁸ Také jejich forma se měnila. Zpočátku se jednalo o ručně psané kartičky s bojovnými hesly, jako „Pryč s tyranií“, „Svobodu českému národu“ a jiné. Tyto kartičky se ovšem objevovaly i před rokem 1893. V tomto roce se však jejich množství značně zvýšilo zásluhou jejich rozmnožování hektografem. Tato skutečnost byla pro vyšetřování původce letáků dosti důležitá. Majitelem hektografu, v té době jediného příručního rozmnožovacího přístroje, se totiž nemohl stát každý. O povolení k jeho užívání se muselo žádat na pražském policejním ředitelství s patřičným zdůvodněním a zaplacením poplatku. Majitelé byli takto evidováni a teoreticky bylo možno autora letáků identifikovat. Potíž byla ovšem v tom, že o dosti drahý přístroj žádaly většinou veřejné instituce a jen těžko se dalo prokázat někomu zneužití přístroje. Jistou výhodou proto bylo pro pražskou policii nalezení nehlášeného hektografu při domovní prohlídce u účastníka srpnové demonstrace na Staroměstském náměstí, Jana Zieglosera. Jeho ujišťování, že hektograf si u něho uložil neznámý mladík, sice policie nevěřila, nicméně roz-

bor písma i použitých tiskařských barev nalezených letáků ukazoval na existenci více původců, nejméně osm osob. Toto podezření posílil i obsah Ziegloserova deníku, nalezeného při domovní prohlídce v jeho bytě.⁹

Spolu s úvahou, že zvyšující se počet demonstrací v roce 1893 svědčí o jejich organizované přípravě, dospělo pražské policejní ředitelství k názoru, že existuje nějaká tajná protistátní společnost. Byl samozřejmě vydán příkaz k vypátrání a příkladnému potrestání jejích členů. Tím se dostáváme ke třetímu obvinění z tajného spolčování.

Vedením pátrání po tajné společnosti byl pověřen policejní komisař Václav Olič. Nebyl to žádný ortodoxní monarchista, ale byl na počátku své policejní kariery a viděl v existenci tajné protistátní organizace projev anarchismu, který se musí potírat.¹⁰ Pod dojmem četby Ziegloserova deníku, počátečních výsledků a konečně i dosavadních poznatků policie byl přesvědčen, že při demonstracích nemohlo jít jen o nadšené projevy vlastenectví potlačované národností, ale že vše bylo odněkud řízeno a připraveno. Utrzovaly ho v tom i dosavadní informace o možné existenci tajné protivládní organizace. Již v listopadu 1888 dostal pražský policejní ředitel Stejskal anonymní udání o již dva roky existujícím tajném spolku, jehož cílem bylo svržení císaře a obnovení českého státu. Autor o sobě udával, že bojoval v roce 1848 na pražských barikádách a chce zabránit obdobnému krveprolití, protože si je jist, že by to opět skončilo porážkou českého hnutí. Udání bylo samozřejmě v roce 1889 prošetřováno, ale nebylo mu přikládáno mnoho víry a záhy bylo založeno jako mystifikace.¹¹ Obdobně tomu bylo při prošetřování udání na existenci tajného revolučního spolku v roce 1891.¹² V obou případech se mělo jednat o spolky české mládeže. Podobné zprávy zavinily větší ostražitost pražského policejního ředitelství při povolování organizací mládeže v Praze. Proto také nebyl povolen vzdělávací dělnický spolek, který pod názvem Československá omladina v Praze předložil v listopadu 1892 českému místodržitelství ke schválení své stanovy.¹³ V té době vzbuzoval podezření i název Omladina. V obecném povědomí znamenal koncem minulého století označení mládeže. Byl velmi oblíbený a četnost jeho užívání jako názvu spolku již také začala vzbuzovat podezření policejních orgánů. Spolky s názvem Omladina vznikly například v letech 1891 až 1893 na Smíchově¹⁴, v Šárce¹⁵, v Libni¹⁶ a na Žižkově¹⁷. Vznik žižkovského spolku se dokonce objevil i ve svědectví jednoho zadrženého demonstranta, Emila Hocha. Jeho výpověď o tomto spolku utvrdila Oliče, že tentokrát skutečně tajný velký spolek Omladina skutečně existuje. Tím spíše, že nechápal, proč spolky se stejným jménem vznikají i na českém venkově, například v roce 1891 v Liberci¹⁸, v roce 1893 na Kladně¹⁹ a v Domažlicích²⁰. Ve stejné době vznikl dokonce i časopis Omladina, který svou radikálností záhy upoutal pozornost policie. Stále častěji propagoval i myšlenku na sjednocení všeho mládežnického hnutí, to znamená mládeže všech

stavů. Spojení studentské, řemeslnické i dělnické mládeže považovala státní správa pochopitelně za vrcholně nežádoucí a nebezpečné.²¹ Počátkem roku 1893 podchytila rakouská policie dokonce konání sjezdu tzv. studentské omladiny v Mostě.²² Nezanedbatelnými nebyly ani informace o radikalizaci mládeže z ostatních rakouských provincií. Tak v Haliči vzniklo již v roce 1891–1892 podezření na existenci tajného studentského sociálně demokratického spolku.²³ V důsledku všech těchto okolností vydalo již v červnu roku 1893 prezídium českého místodržitelství oběžník s pokynem okresním hejtmanstvím ke sledování údajné samostatné sociálně revoluční organizace, nazvané Omladina.²⁴ Pokyn ke sledování tajného spolku, vydaný českým místodržitelstvím, znamenal v podstatě úřední potvrzení jeho existence. Nelze se proto divit, že byl použit i v případě podezření na existenci pražského koordinačního střediska k organizování demonstrací a šíření protivládních letáků. Tomuto zaměření přizpůsobil své výsledky zadržených demonstrantů i komisař Olič. Za této situace záleželo pouze na inteligenci a morální síle vyslýchaných, zda podlehli záměrnému tlaku vyslýchajícího a potvrdili existenci spolku. Mnozí, zejména nezkušení zadržení mladíci, se nechali zastrašit či zmást zkušeným Oličem a vypovídali i věci, o kterých nic nevěděli. Jako první potvrdil existenci tajného protivládního spolku v Praze devatenáctiletý obchodní příručí František Legner. Byl zatčen již koncem července 1893 pro podvodné odebrání zboží pro svou potřebu na účet svého zaměstnavatele. Při výslechu 7. srpna však náhle začal vypovídat o tajném spolku v Praze se čtyřmi sty členy. Spolek se měl jmenovat Omladina a měl mít své pobočky i v Kladně, Plzni a Mladé Boleslavi s celkem sedmi sty dvaceti členy.²⁵ Přesto, že podobně rozsáhlý spolek by těžko mohl unikat pozornosti policie, byla Legnerova výpověď přijata za základ vyšetřování. Legner sám také spolek nazval Omladinou. Není doložitelné, zda měl při použití tohoto termínu na mysli spolek mládeže nebo název spolku. Pražské policii se ovšem, v souladu s pokyny, hodil jako název spolku.

Podobně Olič našel potvrzení Legnerovy výpovědi i v zabaveném Zieglerově deníku, kde si tento zapisoval své postřehy o politickém životě pražské mládeže, kterou nazýval „omladinou“. Ve výkladu policie to bylo ovšem líčení činnosti tajného spolku. Deník se tak stal druhým hlavním důkazem pro prokazování jeho existence při sestavování obvinění proti demonstrantům jako jeho členům.

Třetím důkazem existence spolku se stala výpověď dodnes nejznámějšího svědka proti Omladinářům, rukavičkářského tovaryše Rudolfa Mrvy. Mrva si svou známost mezi Omladináři vysloužil jednak rozsáhlostí své výpovědi, počtem osob, které v ní udal pro protivládní činnost, a konečně i pro to, že byl za ni stoupenci omladinářů zabit, prakticky popraven. O tom se však zmíním dále, nyní si ocitujme jeho výpověď o existenci spolku, kterou opakoval ještě 18. října 1893, kdy ho vyslýchal komisař Olič o obsahu jeho výpovědi soudním orgá-

nům²⁶: „.... Vyšetřující soudce se mnou zavedl dlouhý protokol a poněvadž jsem již dříve byl dvakrát ve vyšetřovací vazbě u c. a k. trestního soudu, nabyt jsem přesvědčení, že jest nejlépe u soudu mluvit pravdu a proto jsem také skutečně vyšetřujícímu soudci se přiznal, že jsem patřil k tajnému sdružení, které mělo jméno Omladina pokrokového studentstva a Omladina pokrokového dělnictva a řekl jsem zcela dle pravdy, že sdružení to má za účel ničit posud stávající pořádek pomocí revoluce a násilí...“. Mrvova výpověď, na jejímž základě bylo zatčeno a později souzeno třicet šest jím udaných osob, se stala po Legnerově výpovědi jedním z hlavních osobních svědectví vyšetřování. Byla použita i při soudním řízení, i když Mrva byl v té době již mrtev, a teprve při rozsudku o zmateční stížnosti odsouzených omladinářů byla poněkud zpochybněna.

Z toho, co bylo dosud řečeno, je zřejmé, že policie neměla přímý důkaz o existenci tajného spolku, byla to spíše otázka jejího přesvědčení a také pokusu zastrašení české mládeže. A. P. Veselý, jako jeden z tzv. Omladinářů, ve svých vzpomínkách uvádí, že v druhé polovině roku 1893 byly podniknuty v Praze skutečně dva pokusy o založení tajného mládežnického spolku, ale vzhledem k zostřenému policejnímu dohledu se zakladatelé nepokusili o žádnou činnost, a policie se tak o jejich záměru ani nedozvěděla.²⁷

Rozsah protestní demonstrace při příležitosti císařových narozenin v srpnu 1893, spojené s napadáním policejní stráže, a konečně i začátek šíření projevů odporu vůči monarchii mimo Prahu přivedly rakouskou vládu k rozhodnutí utlumit v Praze jakýkoliv odpor policejním terorem. Stalo se tak vyhlášením stanného práva zemskými zákony z 12. a 13. září 1893.²⁸ Platnost stanného práva zahrnovala mimo Prahu politické okresy Královské Vinohrady, Karlín a soudní okresy Kladno, Zbraslav, Smíchov a Unhošť. Na jeho základě bylo v Praze zrušeno sedmnáct spolků a v pražském okolí pět. Dále byly vytipovány spolky, nad kterými byl zaveden zostřený policejní dohled.²⁹ Obdobně byl tvrdě postižen cenzurou i tisk: čtyři periodika byla zakázána a dvacet dvě periodika byla postavena pod tříhodinovou cenzuru před vyjitím.³⁰ Po vyhlášení stanného práva se však projevy nespokojenosti přenesly ještě více na český venkov a paradoxně byly posíleny o odpor proti policejním opatřením v Praze. Již 17. září 1893 například příbramský okresní hejtman podával zprávou prezídiu českého místodržitelství o nálezů dvou druhů hektografovaných letáků s protesty proti vyhlášení stanného práva.³¹ Pražské policejní ředitelství na tyto protesty reagovalo dalším represivním opatřením: zákazem vycházení mladistvých na pražské ulice ve večerních hodinách.³²

Zvyšoval se i počet zatýkaných příslušníků české mládeže pro účast na demonstracích či pro podezření ze členství v tajném spolku Omladina. Do vyhlášení stanného práva již bylo v Novoměstské věznici třicet osm mladých českých politických vězňů. Z dodnes známých osobností lze jmenovat například

pozdějšího sociálně demokratického poslance F. Modráčka nebo spisovatele S. K. Neumanna. Po vyhlášení stanného práva k těmto vězňům byli přiřčeni mladí novináři a publicisté, kteří byli původně stíháni pro tiskové delikty. Ze známých osob to byl například 20. září Antonín Hajn, 23. září Karel Stanislav Sokol a konečně 29. září dr. Alois Rašín.³³

Přes všechnu perzekuci však i v Praze sílila solidarita se zatčenými. Již po dvacátém září vydal tehdy dvacetiosmiletý tajemník české Národní strany svobodomyslné, JUC. Antonín Čížek veřejné provolání s výzvou k finanční sbírce na zaplacení kauce pro zatčené.³⁴ Samotní zatčení ovšem také nemlčeli a protestovali nebo se dovolávali práv politických vězňů. Policejní komisař Olič se proto snažil urychleně uzavřít vyšetřování a předat kauzu soudním orgánům. Tím spíše, že většina zatčených svou účast v tajném spolku stále popírala přes to, že v několika případech se podařilo, zejména u mladistvých, je zmást a dovést k jakémusi přiznání o spolku.³⁵ Příkladem může být výpověď šestnáctiletého hodinářského pomocníka Emila Hocha. Byl zatčen na základě udání Mrvy, že svým přátelům vyprávěl o svém vzoru, tajné organizaci italských revolucionářů („karbonářů“). Hoch vypověděl, že 30. dubna 1893 se konala v hostinci Františka Procházky v Žižkově schůzka, na které se jednalo o založení kroužku pokrokové mládeže, omladiny.³⁶ Jako jednoho z účastníků schůzky označil osmnáctiletého typografa v Karlíně, Ladislava Telčera. Telčer po svém zatčení přiznal existenci spolku. Jako jeho zakladatele označil devatenáctiletého typografa Františka Dudu a z dalších členů jmenoval Jana Zieglosera a dvacetiletého knihařského pomocníka Josefa Dutku.³⁷ Vyšetřujícím orgánům se podařilo najít ještě dalších pět svědků o existenci spolku, který v konečném obžalovacím spise byl prohlášen za pobočku hledaného tajného spolku Omladina. Přitom je z dochovaných pramenů zřejmé, že i v tomto případě se jednalo o vzdělávací mládežnický spolek. Tento příklad názorně ukazuje na způsob sestavování obžaloby matením svědků. Měl bohužel svůj tragický konec – Františka Dudu stál život. Tuberkulózní mladík své věznění za členství v neprokázaném protivládním spolku nepřežil a zemřel tři měsíce po svém odsouzení ve vězeňské nemocnici.³⁸

Zatčení Josefa Dutky přivedlo pražské státní zastupitelství po převzetí případu ještě na jednu možnou stopu. Dutka byl v roce 1892 místopředsedou přípravného výboru již zmíněného chystaného spolku Českoslovanská Omladina v Praze, jehož stanovy prezídium českého místodržitelství koncem roku 1892 neschválilo. Toto ovšem přiznal a v důsledku toho byl zatčen i předseda bývalého přípravného výboru, Antonín Holzbach. Existenci záměru založit spolek Holzbach nepopíral, ale bránil se nařčení, že spolek po neschválení stanov přešel do ilegality a měl dokonce pobočky.³⁹ Přes jeho výpovědi byl prohlášen za zakladatele tajné protivládní organizace a hlavního obviněného, podle kterého byla také celá kauza u soudu pojmenována.

Obdobně byla vykonstruována státním zastupitelstvím i organizace údajného spolku. Výsledky se podařilo zjistit, že na Žižkově byla skutečně v červenci založena nepovolená organizace mládeže, či vlastně její jakýsi přípravný výbor, protože se v důsledku policejních opatření k žádné činnosti její členové neodhodlali. Zakladatelem tentokrát byl František Modráček, který navrhl organizační strukturu zakládaného spolku podle románu Karla Sabiny.⁴⁰ Jednalo se o tehdy mezi mládeží velmi oblíbený román z prostředí italského osvobozenecského boje. V knize byla podrobně popisována struktura tajné odbojové organizace, která byla rozdělena na pětičlenné výbory (tzv. ruce) a ty se dále dělily na bojůvky o 2–3 členech (tzv. prsty). Členové se navzájem neznali a tím mělo být zajištěno utajení celé organizace. K ustavení Modráčkova spolku pro policejní opatření v Praze již nedošlo. Zadržený Hoch však o jeho záměru věděl a upozornil naň při své výpovědi.⁴¹ Jeho výpověď o struktuře potvrdil i Mrva, který ve své výpovědi udal dokonce o 16 osobách, že jsou prsty tajné organizace Omladina.⁴² Pražské státní zastupitelství tak koncem října mělo již shromážděné důkazy o její existenci i struktuře a mohlo přistoupit ke zpracování žaloby.

Zatčení tolika příslušníků české mládeže i konstrukce obvinění se neutajily před veřejností tím spíše, že mezi zatčenými bylo několik novinářů a příslušníků mladé české inteligence, u kterých bylo možno jen těžko předpokládat nějakou dobrodružnou ilegální činnost. Obviněnému Holzbachovi se také podařilo z vězení propašovat několik motáků redaktoru časopisu Neodvislost Hajnovi ještě před jeho zatčením. Ten zajistil informovanost českého tisku. Z vyšetřování se stále více stávala politická záležitost, která se přesouvala i na půdu vídeňské říšské rady.⁴³ Již 9. října 1893 navštívili zatčené čeští poslanci říšské rady F. Šamánek a T. G. Masaryk. Posledně jmenovaný sledoval celou kauzu především prostřednictvím v té době již zatčeného Hajna, kterého navštívil ještě 13. a 24. října.⁴⁴ Důležitým pro proces se stalo také zatčení Rašína. Jeho otec, jako veřejně známá i činná osoba, zřejmě bral jeho obvinění také jako útok proti své osobě a přes odpor devěťadvacetiletého Rašína protestoval všemi způsoby proti jeho obvinění. Mladý Rašín byl původně zatčen pro tiskový delikt, ale po ochotném označení Mrvou za jednoho z náčelníků tajného spolku, byla jeho obžaloba rozšířena. Již při svém prvním výsledku o Omladině ze 6. října upozornil Rašín policejního komisaře Oliče na některé nezákonnosti vyšetřování s tím, že o celé věci jsou informováni čeští poslanci. Po týdnu, když viděl marnost svého protestu, poslal Rašín po svém bratru při jeho návštěvě telegram mladočeskému poslanci J. Heroldovi do Vídně se žádostí, aby vystoupil na říšské radě s upozorněním na machinace kolem vyšetřování. Dr. Herold mu vyhověl 18. října, ale obsahem svého projevu Rašína ještě více pobouřil. Dr. Herold si zřejmě nebyl zcela jist, zda skutečně neexistovala nějaká tajná organizace a nechtěl pobouřit rakouskou státní správu kritikou činnosti policie. Nevyužil

proto Rašínem a jeho přáteli shromážděného materiálu, ale naopak připustil existenci nějakého tajného spolku na socialistických základech. Spolek však prý neměl žádné politické zaměření a byl jen výsledkem idealistických myšlenek mezi českou mládeží. Rašín byl natolik rozhořčen tímto projevem, že odmítl jako svého obhájce J. Podlipného, kterého mu najal jeho otec s tím, že Podlipný je členem výkonného výboru mladočeské strany, která obětuje pro stranické zájmy lidi policejní perzekuci.⁴⁵ Rašína pobouřilo v Heroldově projevu jeho opatrné taktizování a zejména připuštění existence spolku, které Rašín rozhodně popíral.⁴⁶ Různost přístupu k existenci spolku skutečně pramenila z různosti cílů Rašína a Herolda. Připuštění existence nějakého tajného spolku znamenalo především oprávněnost policejního zásahu a všech opatření proti mládeži nemluvě o tom, že v charakteristice tohoto spolku v podání Herolda mohl Rašín vidět zlehčení celého hnutí české mládeže. Na druhé straně mladočeská strana považovala v té době za zásadní nutnost dosáhnout zrušení vyjimečného stavu, který značně omezoval politickou činnost českých politických stran. Neměla proto zájem kritizovat policejní orgány za možné matení vyslýchaných svědků. Tím spíše, že k nim nebyli další svědci připuštěni a bylo by to tvrzení z druhé ruky.

Heroldův projev v říšské radě měl především dva důsledky. Prvním bylo vytvoření zvláštního výboru z poslanců říšské rady, který měl prošetřit důvody vyhlášení stanného práva a navrhnout další opatření k jeho zrušení. Jednání tohoto výboru se však záhy stalo zdoluhavým a ke zrušení stanného práva došlo až 18. října 1895 po dalších protestech zastupitelských orgánů.⁴⁷

Druhým důsledkem Heroldova projevu byl pokyn zemskému soudnímu radovi v Praze Janu Krčmářovi k prošetření faktů, uvedených v projevu. Jednalo se zejména o jeho snahu zpochybnit věrohodnost Mrvova svědectví s poukazem na jeho dřívější soudní vyšetřování pro vylhané tajné spolčování.⁴⁸

Po zprávě o reakci vězněného Rašína a zřejmě i na popud jeho otce se čeští poslanci říšské rady, jmenovitě E. Engel, B. Pacák, J. Sokol, K. Adámek a jiní, obrátili 20. října 1893 s interpelací na ministerstvo spravedlnosti, proč je vězněn dr. Rašín, který prokazatelně má alibi na dobu, kdy se měl zúčastnit tajných schůzek. Poslanci však na tuto interpelaci dostali odpověď až 14. února 1894 v době, kdy se Rašín již zodpovídal před soudem.⁴⁹ Lze naopak soudit, že interpelace Rašínovi přitížila, protože za pět dní po jejím podání bylo obvinění Rašína rozšířeno právě o tajné spolčování.⁵⁰

Přestože při výsleších nakonec jen čtyři z obviněných přiznali existenci tajného protistátního spolku, byla policií i státním zastupitelstvím považována za prokázanou. Po ukončení předběžného šetření obdrželi zadržení 9. prosince 1893 obžalovací spis, zahrnující celek 336 stran, z toho 247 stran zabíralo zdůvodnění.⁵¹ Hlavním svědkem zůstal Rudolf Mrva přes zpochybnění jeho svědectví

s poukazem na podezření z policejní provokace. Ještě 2. prosince 1893 potvrdil své svědectví a popřel jakékoliv spojení s policií.⁵²

Předáním obžaloby zatčeným bylo ukončeno předběžné vyšetřování a byla možnost žádat o jejich propuštění na kauci 10 000 zlatých. Z výnosu sbírky, uspořádané tajemníkem JUC Antonínem Čížkem, byla zaplacená kauce především za novináře a veřejně činné osoby: 22. prosince byl propuštěn Antonín Hajn, 23. prosince J. Škába a K. S. Sokol. Téhož dne byl propuštěn i dr. Rašín, za kterého zaplatil kauci jeho otec.⁵³ Propuštění se z valné části vrátili do svých domovů, aby se připravili k obhajobě při soudním řízení. Nemohli však již zabránit ukvapenému činu několika přátel obviněných, kteří se zřejmě domnívali, že odstraněním Mrvy jako hlavního svědka znemožní proces a zároveň se mu pomstí. V době, kdy probíhalo propouštění na kauce, 23. prosince 1893, došlo k Mrvově zavraždění.

Vražda ovšem konání procesu nezabránila. Byl zahájen u zemského soudu v Praze 15. ledna 1894 za přísného dohledu státní správy i samotné vídeňské vlády.⁵⁴ Předsedou soudního senátu byl jmenován soudní rada Krčmář, jeho přísedícími soudní radové Hofmann, Patera, Maroušek, Maresch a adjunkt Feyer. Náhradníky byli stanoveni soudní rada Trautenberg a adjunkt Barnáš. Veřejným žalobcem byl určen dr. Lorenz se zástupcem Vyšínem. Obhajoby se ujali známí čeští právníci Baxa, Černohorský, Stránský, Schmaus, Just, Kliment a Žalud. Průběh soudního přelíčení, které skončilo vyhlášením rozsudku 21. února 1894, byl podrobně popsán v literatuře i ve vzpomínkách a edicích dokumentů, vydaných samotnými Omladináři.⁵⁵ Méně již bylo věnováno pozornosti rozsudku. Zahrnoval 116 stran a rozhodoval o dalším osudu celkem 76 mladých českých mužů, z nichž šesti bylo 16 a jednomu 31 let.⁵⁶ Věkově byli nejvíce zastoupení osmnáctiletí (18 osob) a nejvíce odsouzených nedosáhlo dvaceti let (56 osob). Ze sociologického hlediska se jednalo o 13 příslušníků inteligence, 16 řemeslníků (včetně sazečů, typografů a číšníků), 42 dělníků a 5 učňů. Přestože se obžalobě podařilo jen s velkým úsilím a za pomoci účelového matení svědků dokázat existenci tajného spolku, bylo pro členství v něm souzeno z oněch 76 osob 54 a z toho 16 jen pro toto obvinění. U ostatních bylo přidáno obvinění z účasti na nepovolené demonstraci, rozšiřování pobuřujících tiskovin a poškozování majetku (státních znaků na poštovních schránkách a asi tři vytloučená okna při demonstraci). Pouze 18 obviněných bylo osvobozeno, zbývajících 68 osob bylo odsouzeno celkem na 96 let, 2 měsíce a 28 dní těžkého žaláře zostřeného pústem. Jen u dvaceti obviněných byl trest vězení tak nízký, že byl odpykán dosavadní vazbou (viz tabulka v příloze). Zbývajících čtyřicet osm osob si mělo tresty odbyvat v pražské věznici na Pankráci (12 osob) nebo v mimopražské věznici na Borech (34 osob). Většina odsouzených nastoupila trest ihned po rozsudku, u některých došlo k souběhu trestů za předchozí, většinou tiskové, delik-

ty a čekalo se na jejich odpykání. Ti z odsouzených, kteří byli z vazby propuštěni na kauci, mohli trest nastoupit až po obdržení rozsudku do vlastních rukou, což se stalo v druhé polovině května. Této možnosti využil na příklad dr. Rašín. Dobu do nástupu trestu trávil pod policejním dohledem u svých rodičů v Nechanicích.⁵⁷

Státní správa využívala plně vyhlášeného vyjimečného stavu a mimo soudní řízení s Omladináři zavedla ještě další zvláštní soudy, např. již 9. října 1893 s A. P. Veselým, Antonínem Hajnem a jinými pro tiskové delikty.⁵⁸ Největší pozornost z těchto dalších soudních řízení upoutal nesporně proces s vrahy Rudolfa Mrvy, hlavního svědka proti Omladině. K vraždě došlo 23. prosince 1893 a již 13. března 1894 byl zahájen soudní proces s jeho vrahy Otokarem Doležalem a Františkem Dragounem. Rozsudkem z 20. března 1894 byli oba odsouzeni k deseti letům vězení spolu s Josefem Křížem, který byl pro neohlášení jejich záměru odsouzen za spoluvinu. Ze stejného důvodu byli obviněni ještě Anna Křížová, Jindřich Vojtěch a JUC. Antonín Čížek. Poslední tři obvinění však byli přes protesty státního zástupce zproštěni obvinění a propuštěni z vazby.⁵⁹

Jako další zvláštní soud si můžeme připomenout soudní řízení s redaktorem mosteckého časopisu Omladina Karlem Rosákem. Pro tiskové delikty byl 5. června 1894 odsouzen na 6 měsíců vězení, zotřeseného dvěma posty měsíčně. Rosákův proces se nijak nevymykal z řady soudních řízení, rozpoutaných v době vyjimečného stavu, který se takto nepřímým vztahoval i mimo stanovenou územní oblast. Rosákova osoba je však zajímavá tím, že se ve vazbě před odsouzením setkal s některými Omladináři a zachytil jejich vězeňské osudy i celkovou vazební atmosféru ve svém deníku.⁶⁰

Poslední zvláštní soudní proces, který bych chtěla připomenout, byl ukončen 28. června 1894. Jednalo se o obvinění šestnáctiletého Zdeňka Matějčka a stejně starého Jana Kolečka z Prahy, ze založení tajného spolku „Pomsta Čech“ v únoru 1894. Oba byli odsouzeni na dvanáct let vězení pro přípravu atentátu na členy rakouské vlády jako pomstu za perzekuci českého hnutí a Omladinářů. Zde se jednalo o zcela jasný případ mladického poblouznění: oba obvinění si opatřili dýky a odjeli do Vídně. Ve vlaku se ovšem o svém záměru na atentát hlasitě bavili a byli zadrženi hned na nádraží.⁶¹ Rozsudek na dvanáctileté vězení měl být v tomto případě zřejmou výstrahou pro další „bouřliváky“.

Vraťme se však k soudní kauze Omladinářů a pobytu dr. Rašína po zaplacení kaucy v Nechanicích. Jeho valnou část vyplnil přípravou zmáteční stížnosti proti rozsudku k vídeňskému nejvyššímu soudnímu a odvolacímu dvoru. Po obdržení znění rozsudku v květnu 1894 byla stížnost podána jménem 36 odsouzených Omladinářů nebo jejich rodinnými příslušníky.⁶² Zmateční stížnost například poukazovala na nezákonné připuštění pouze šedesáti důvěrníků souzených, které soud zdůvodňoval nedostatkem místa v soudní síni při připuštění tří důvěrníků

pro každého obviněného, na které měli obvinění zákonné právo, dále na nevěrohodnost Mrvova svědectví, čímž byla napadána i celá konstrukce existence tajného spolku a podobné nesrovnalosti v obžalobě. Odvolací soudní dvůr zmateční stížnost 24. července 1894 zamítl. U bodu stížnosti na zmatečné dokazování existence spolku Omladina bylo v rozsudku odvolacího soudu dokonce řečeno: „... Přikročí-li se blíže ku posouzení této části stížnosti, tedy především není třeba podrobného výkladu toho, že tato daleko překračuje meze ustanovení § 281 č. 5 tr. ř., a sluší se ji činiti výtku, že tato způsobem dle § 258 a § 288 č. 3 tr. ř. nedovoleným obsahuje pokus v odpor bráti skutková zjištění sborového soudu a jeho přesvědčení...“⁶³

K zamítnutí zmateční stížnosti došlo v době, kdy se na únorový soud s Omladináři v české veřejnosti nezapomnělo. Právě naopak. Přispělo k tomu i úmrtí jednoho z odsouzených, devatenáctiletého Františka Dudy. Duda byl odsouzen již s dosti pokročilou tuberkulózou. Nemohl ani nastoupit svůj trest na Borech, ale musel být umístěn ve vězeňské nemocnici.⁶⁴ Po zjištění, že jeho stav je beznadějný, byli 20. června 1894 přivoláni jeho rodiče, aby ho převzali do domácího léčení. Ze strany vězeňské správy to byl jasný pokus o zbavení se odpovědnosti. Jeho stav však již byl tak vážný, že zemřel během převozu do Prahy.⁶⁵ Zpráva o Dudově úmrtí vyvolala v Čechách tak velké pobouření, že 18. července 1894 vydalo prezídium českého místodržitelství pokyn okresním hejtmanům k zvýšení sledování studentského a pokrokového hnutí, protože opět podezřele sílí.⁶⁶ Vydáním pokynu zemská správa jen potvrdila, že se vyhlášením stanného práva ani procesem s Omladináři nepodařilo zastrašit české pokrokové hnutí, které se přeneslo na venkov.⁶⁷

Věznění omladináři se o dění mimo věznici dozvídali zejména prostřednictvím svých rodinných příslušníků při povolených návštěvách. Snášeli své odsouzení různě, podle povahy a nesporně jisté morální síly. Samozřejmě, že mezi nimi byli i obyčejní výtržníci, pro které například účast na demonstraci bylo vytržení z nudy, bouřliváci, kteří za svou pravdu byli ochotni vyhodit do vzduchu celý svět i chlapi, kteří pro své mládí neměli ještě ustálený politický názor. Pro tuto skupinu bylo odsouzení životní školou a záleželo na jejich morální síle, jak obstojí. Zatímco například soudní písař Václav Čížek z Říčan po svém propuštění spáchal sebevraždu, řezbář František Modráček se stal politikem a poslancem. Rozdíly se začaly projevovat již během věznění. Řezbářský učeň, osmnáctiletý Jindřich Heller po půl roce zešílel, dr. Rašín si v březnu 1895 napsal do svého deníku: „... Zde budou asi dvě žádosti o milost, nepůjde-li to překazit. Mám strach, aby také naše nechytí rapl, obzvláště, aby tatínek nemluvil se Schoenbornem.... Pro mne by to bylo něco tak hrozného, že si to nemohou ve své maloměstskosti ani uvážit...“⁶⁸

V té době však již uplynul rok od vynesení rozsudku a pro uklidnění veřejnosti zvažovalo samo české místodržitelství o zahájení řízení k omilostnění Omladinářů. Na jeho návrh zahájila vídeňská vláda v polovině roku 1895 přípravu k odvolání stále ještě platícího stanného práva. Jedním z prvních kroků měla být amnestie pro dosud vězněné Omladináře. Pražské vrchní státní zastupitelství předložilo 16. července 1895 ministerstvu spravedlnosti přehled o výkonu trestů z únorového procesu s nimi. (Přehled byl základem přiložené tabulky) Vyplynulo z něho několik zajímavých skutečností. Vzhledem k tomu, že se do vyměřeného trestu započítávala i doba vazby před ukončením soudního řízení, bylo z šedesáti osmi odsouzených povinno nastoupit trest pouze 51 osob. Z těchto pak byla jedna osoba v listopadu 1894 omilostněna pro nemoc (Kukla), jedna zemřela (Duda) a jedna byla v březnu 1895 předána do psychiatrického ústavu (Heller). Dále trest nenastoupil pro odpykávání jiného trestu redaktor Hajn a pro nemoc František Modráček.⁶⁹ Po posouzení chování uvězněných byla část z nich propouštěna po odpykání více než poloviny vyměřeného trestu. Ze soupisu vyplynulo, že v říjnu roku 1895 bude ve věznicích již pouze 14 Omladinářů. Vídeňské ministerstvo spravedlnosti vydalo proto 12. října 1895 svůj výnos č. 368 pres. s pokynem k vypracování podkladů pro vyhlášení amnestie. Pražské vrchní státní zastupitelství vypracovalo podrobný elaborát s charakteristikou i zdůvodněním trestů všech 14 Omladinářů.⁷⁰ Jednalo se o vězněné v Praze na Pankráci Jana Zieglosera, Bohumila Stichu, Františka Šulce, Františka Synáčka, Hugo Hradce a Františka Kuneše. Z vězněných v Plzni na Borech se jednalo o Václava Čížka, Aloise Rašína, K. S. Sokola, Bořivoje Weigerta, Josefa Škábu, Aloise Pospíšila, Antonína Hajna a Františka Modráčka. Výsledkem jednání ve Vídni bylo potvrzení amnestie pro všechny jmenované z Plzně, z Prahy pouze pro Hradce, Kuneše a Synáčka. Byli z ní tedy vyloučeni Sticha, Šulc a Ziegloser, což bylo zdůvodněno jejich chováním ve vězení. Amnestie byla potvrzena císařem 3. listopadu a vyhlášena výnosem ministerstva spravedlnosti ze 4. listopadu 1895 č. 389 pres.

Amnestie se týkala i pěti osob odsouzených v následných zvláštních soudech v první polovině roku 1885. Jednalo se o Antonína Zemana, Vincence Vosatka, Antonína Havránka, Emila Kobera a Bohuslava Hatliho.⁷¹ Všichni jmenovaní byli vězněni na Borech. V Praze byli v té době vězněni jen vrahové Mrvy a těch se amnestie ovšem netýkala.

Amnestie měla ukončit historii tak zvaných Omladinářů. Dr. Rašín proti ní proto dokonce protestoval s tím, že žádný tajný spolek neexistoval, nemohl být proto ani jeho členem. Proces byl zinscenován z politických důvodů a on je neprávem vězněn. Protože se on ani ostatní odsouzení Omladináři nijak neprovinili, není je z čeho amnestovat. Naopak přijetí amnestie by se rovnalo přiznání nějaké viny. Rašínovy protesty se však nesetkaly s odezvou u ostatních věz-

něných, kteří s radostí opouštěli věznice. Rašín se právem obával částečného rozpadu pokrokového hnutí mládeže i toho, že jejich věznění ztratí politický význam. Společné utrpení na Pankráci nebo na Borech je nijak nesblížilo, což může být důkazem, že opravdu žádný spolek neexistoval. Amnestovaní se po svém propuštění z části stáhli z veřejného života, z části se rozešli do různých politických stran, zejména do mladočeské Národní strany svobodomyšlné a Československé sociálně demokratické strany dělnické.

K popisu historie Omladinářů uvedu ještě jednu menší zajímavost. Po vzniku republiky se v tehdejší revoluční náladě oživila i myšlenka sounáležitosti mezi bývalými Omladináři. Do Sladkovského sálu v pražském Obecním domě byla 22. února 1919 (výročí procesu s Omladinou) svolána beseda Omladinářů a stoupenců pokrokového hnutí z let devadesátých. Většina z těch, kteří se i po propuštění nevzdali politického života se zde opravdu, přes rozdílné politické názory, sešla. Výsledkem setkání byla 26. září 1919 ustavující schůze Politického klubu Omladinářů – devadesátníků. Účelem spolku mělo být „šíření vzdělání k dosažení pravého republikánského smýšlení a lásce k ČSR.“ Spolek však záhy sklouzl k nacionalismu a část členů přestala v něm pracovat. Za druhé světové války svou činnost samozřejmě přerušil, ale obnovil se ještě v roce 1945. Zcela zanikl až v roce 1960. Hlavním významem tohoto spolku se tak stalo setkání Omladinářů po rozpadu monarchie, proti které v devadesátých letech dokázali protestovat i ve věznicích.⁷²

Jak jsem upozornila na začátku, politický význam Omladinářů již byl mnohokrát hodnocen z různých politických hledisek. Bude proto snad správné, když uzavřu své stručné, mnohdy kusé a neúplné, líčení jejich osudů povolanější kritikou pamětníka, prof. T. G. Masaryka: „... Byl to hloupý proces ze strany rakouského státu, tak hloupý, jako později za války proces proti dr. Rašínovi a dr. Kramářovi. Mně ten radikalism těch hochů byl proti mysli, zejména jsem věděl, že na poněkud vážnější demonstraci nejsou připraveni. Tenkrát jsem proti nim napsal slovo, že revoluce je sošáctvím... Tenkrát jsem si nebyl vědom, že jsem mladíkům poněkud křivdil a že za dvacet let nastoupím sám cestu revoluce...“⁷³

POZNÁMKY

¹ Subjektivnímu líčení událostí se nevyhnuli především samotní pamětníci soudního procesu, zejména z řad obžalovaných. Jedná se například o vzpomínkové práce A. P. Veselého: *Omladina a pokrokové hnutí. Trochu historie a trochu vzpomínek*. Praha 1902, A. Rašína: *Paměti*. Praha 1929, S. K. Neumanna: *Politická epizoda*. Praha 1911 aj.

² Z prací v šedesátých letech se Omladinou zabýval zejména J. Havránek, který jí věnoval v roce 1957 i svou kandidátskou práci na téma *Hnutí Omladiny a boj za všeobecné hlasovací právo roku 1893* a dále několik studií ve sbornících Univerzity Karlovy. V 60. letech vyšla také práce F. Červinky: *Boje a směry českého studentstva na sklonku minulého a na*

počátku našeho století, Praha 1962. Poslední větší práce, věnovaná Omladině, je práce J. Pernese: *Spiklenci proti Jeho Veličenstvu*. Praha 1988.

- ³ Je samozřejmé, že autoři, citovaní v poznámce č. 2, čerpali i z pramenů uložených ve Státním ústředním archivu (dále jen SÚA Praha). Na rozdíl od nich jsem rozšířila počet zde studovaných archivních fondů k této problematice o fondy soudní povahy a to Vrchní státní zastupitelství Praha (dále VSZ Praha) a Vrchní zemský soud Praha (dále VZS Praha). Oba tyto fondy nebyly v době studia citovaných autorů ještě dostatečně zpřístupněny inventáři a proto unikly jako prameny k Omladině jejich pozornosti.
- ⁴ SÚA Praha, VSZ Praha, prezídium 1855–1918, sign. III a/13/54/72/1893.
- ⁵ Průběh demonstrací je v rozsudku stručně popsán z hlediska policie. Pro jejich případnou dokumentaci viz zprávy o demonstracích v archivním fondu SÚA Praha, Prezídium policejního ředitelství v Praze (dále PP Praha) 1893–1899, sign. D/5.
- ⁶ SÚA Praha, Prezídium českého místodržitelství (dále PM) 1891–1900, sign. 8/1/2/1 čj. 13117/93.
- ⁷ U poškozování státních znaků se jednalo především o zamalovávání tzv. orlíčků na pouličních poštovních schránkách. Dělo se to většinou v noci a policejními orgány to bylo posuzováno jednak jako projev velezrady a jednak jako poškozování majetku státní správy. Zprávy o prošetřování těchto provinění viz SÚA Praha, VSZ Praha, prezídium 1855–1918, sign. III a/12/II/Prag z roku 1893.
- ⁸ Soudní rozsudek nad Omladinou, citovaný pramen v poznámce č. 4, s. 41.
- ⁹ SÚA Praha, PM 1891–1900, sign. 8/1/17/1, čj. 9211/1893.
- ¹⁰ Jednalo se o Václava Oliče, který byl v roce 1915 sám souzen pro velezradu a spojení s českou politickou emigrací. Po vzniku republiky věnoval dr. Rašín ve svých pamětech vzpomínku Oličovu působení při procesu s Omladináři a veřejně mu, jako jeden z odsouzených, prominul s tím, že Olič svou činností za války svou vinu odčinil.
- ¹¹ SÚA Praha, PP 1888–1892, sign. V/43/1.
- ¹² SÚA Praha, PP 1888–1892, sign. V/43/3.
- ¹³ SÚA Praha, České místodržitelství (dále ČM) 1884–1900, sign. 30/38/92. Výnos je podchycen v podacím protokole, ale na místě se nedochoval. V roce 1933 byla při přípravě vzpomínkových akcí na Omladinu větší část spisů půjčena mimo tehdejší archiv ministerstva vnitra a část této signatury se bohužel nevrátila. O pokusu založit spolek svědčil i pamětník A. P. Veselý: c.d. s.164.
- ¹⁴ SÚA Praha, PP 1888–1892, sign. V/29/22.
- ¹⁵ SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. V/53/50.
- ¹⁶ SÚA Praha, PP 1888–1892, sign. V/29/11.
- ¹⁷ SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. V/53/51.
- ¹⁸ SÚA Praha, PP 1888–1892, sign. V/29/23.
- ¹⁹ SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. V/33/20.
- ²⁰ SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. V/33/34.
- ²¹ Časopis Omladina vycházel od 29.10.1891. Policejní sledování spolků do roku 1893 viz SÚA Praha, PP 1888–1892, sign. V/48/1.
- ²² SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. A/7/1, čj. 939/1893.
- ²³ Veselý, A. P: c.d. s. 64.

- ²⁴ Znění oběžníku se zřejmě dochovalo pouze v práci A. P. Veselého, odkud ho převzal i J. Pernes ve své citované práci na s. 237.
- ²⁵ SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. L /7/38.
- ²⁶ SÚA Praha, PM 1891–1900, sign. 8/1/2/1, čj. 13146/1893.
- ²⁷ Veselý, A. P: c.d. s. 170–172, 191.
- ²⁸ Zemský zákon z 12.9.1893 č. 56 z.z. a z 13.9.1893 č. 57 z.z. Vyhlášku o vyjímecném stavu viz SÚA Praha, PM 1891–1900, sign. 8/1/2/1, čj. 9596/1893.
- ²⁹ SÚA Praha, PM 1891–1900, sign. 8/1/2/1, čj. 9576 a 10893/1893.
- ³⁰ SÚA Praha, PM 1891–1900, sign. 8/1/2/1, čj. 9664/1893.
- ³¹ SÚA Praha, PM 1891–1900, sign. 8/1/2/1, čj. 9902/1893.
- ³² SÚA Praha, PM 1891–1900, sign. 8/1/2/1, čj. 11287/1893.
- ³³ Veselý, A. P: c.d., s. 220.
- ³⁴ Archiv Národního muzea, Politický klub Omladinářů, sign. XI, inv. č. 1957 a 1958.
- ³⁵ Následující rozbor výsledků je sestaven na základě zdůvodnění rozsudku nad Omladináři. Nepatrná část zpráv o vyšetřování je uložena v SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. 4/2.
- ³⁶ Emil Hoch byl odsouzen za rušení veřejného klidu a účast v tajném spolku na 14 měsíců do vězení.
- ³⁷ Telčer byl za své svědectví propuštěn z vazby již 26. října 1893. Při soudním projednávání byl odsouzen pouze na měsíc, který si odbyl prakticky již vazbou. Jan Ziegloser, který byl obžalován i z nelegálního držení rozmnožovacího stroje a šíření zakázaného tisku, od soudu odešel ovšem s nejtěžším trestem osmi let vězení a nakonec byl vyloučen i z amnestie v roce 1895. František Duda byl odsouzen na třináct měsíců stejně jako Josef Dutek.
- ³⁸ Pohřeb Františka Dudy se konal 24.6.1894 a stal se národní manifestací, která se opakovala při jeho životních výročích i v roce 1895. Policejní zprávy o jeho průběhu viz SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. D 5/28, 29.
- ³⁹ Holzbachova činnost byla policejně sledována i po jeho propuštění z vězení. SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. H / 18 / 70, 121 prius u PP 1911–1915, sign. H / 20/ 164.
- ⁴⁰ O existenci organizace víme především z citované práce A. P. Veselého. Modráček se po propuštění z vězení začal stále více zabývat politikou. Stal se propagátorem družstevního socialismu, v letech 1907–1918 byl poslancem říšské rady za sociální demokracii. Za první světové války byl posléze jedním z oponentů prorakouské politiky jejího předsedy B. Šmerala. K počátkům Modráčkovy politické činnosti viz SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. M/21/9 a 1900–1910 sign. M/26/4.
- ⁴¹ A. P. Veselý ve své citované práci uvedl jako původce myšlenky takovéto organizace spolku přípravný výbor nepovoleného spolku Omladina. Naproti tomu obviněný dr. Rašín ve své obhajobě, kterou celou zahrnul L. Rašín do jím redigovaných otcových Pamětí, první upozornil na román Karla Sabiny.
- ⁴² V konečné podobě byl vzat za základ Omladiny nepovolený spolek z roku 1892 a hlavním obžalovaným byl proto určen A. Holzbach, předseda jeho přípravného výboru.
- ⁴³ SÚA Praha, VZS Praha 1850–1897, sign. Res XVII/72.
- ⁴⁴ Rašín, L: Paměti dr. Aloise Rašína. Praha 1994, s. 70.

- ⁴⁵ Záznam Rašínova výsledku ze 6.10.1893 viz SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. V/38/2, čj. 12746/1893. V citovaných pamětech Rašína jsou výsledkům a celému vyšetřování Omladinářů věnovány dvě kapitoly.
- ⁴⁶ Stenografický záznam projevu dr. Herolda a celého průběhu 234. schůze říšské rady viz SÚA Praha, PM 1891–1900, sign. 8/1/21, čj. 11077/1893.
- ⁴⁷ Z protestů lze uvést například petici obecních starších v Praze z 24. ledna 1894 a Kladna z 20. dubna 1895 – viz SÚA Praha, PM 1891–1900, sign. 8/1/2/1, čj. 1206/1894 a 4890/1895. Vyjímečný stav byl zrušen zemským zákonem z 18. října 1895 č. 154 z.z.
- ⁴⁸ SÚA Praha, PM 1891–1900, sign. 8/1/2/1, čj. 1117, 13146/1893.
- ⁴⁹ Interpelaci viz SÚA Praha, VZS Praha, prez. tajné, 1850–1897, sign. Res XVII/72, čj. 21120/1893. Odpověď tamtéž pod čj. 107/1894.
- ⁵⁰ Rašín, L: Paměti.... s. 75.
- ⁵¹ SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. P 81/7.
- ⁵² SÚA Praha, PM 1891–1900, sign. 8/1/2/1, čj. 12380 prius u čj. 132221/1893. Zápis z Mrvova výsledku je zajímavý i po pravopisné stránce. Je psán, podle úředního předpisu, formou otázek a odpovědí. V otázkách, zda vybízel Mrva někoho z omladiny k návštěvě u rodiny jednoho z obžalovaných je omladina psána malým písmenem, zatím co v Mrvově odpovědi je psána velkým. Vzhledem k tomu, že šlo o úřední zápis není možno se na tuto „malichernost“ dívat jako na omyl, ale lze to považovat za důkaz machinace se svědectvím.
- ⁵³ SÚA Praha, VSZ Praha, prez. 1855–1918, sign. III a/13/54/70.
- ⁵⁴ Ještě 17. ledna 1894 zaslalo vídeňské ministerstvo spravedlnosti českému místodržiteli šifrovaný telegram s požadavkem zajištění řádného a přísného vedení procesu s Omladinou – SÚA Praha, PM tajné, čj. 4/1894. Prezidium českého místodržitelství tlumočilo tento pokyn Vrchnímu zemskému soudu v Praze, viz SÚA Praha, VZS Praha prez. 1850–1897, sign. Res XVII/72, kart. 8 a VZS všeobecné 1874–1897, sign. C 1894, kart. 1657–1658. Spisy k procesu viz SOA Praha, Zemský soud trestní v Praze 1855–1897, sign. C 1400/1894.
- ⁵⁵ Průběh procesu byl popsán i analyzován v citovaných pracích A. Rašína, A. P. Veselého a J. Pernese. V roce 1895 vydali A. Čížek a A. Hajn soudní protokoly procesu pod názvem Proces s tzv. omladinou. Předmětem pozdějších edic byla především korespondence omladinářů. V období první republiky vydala B. Sokolová: Vězeňská korespondence K. S. Sokola, Praha 1929. Poslední vydanou edicí je práce M. Kučery: Dopisy Aloise Rašína přátelům a rodině z Borů z let perzekuce pokrokařského hnutí. In Moderní dějiny, sv. 5, Praha 1997.
- ⁵⁶ SÚA Praha, VSZ Praha prez. 1855–1918, sign. III a/13/54/72 – 1893.
- ⁵⁷ Zprávy o jeho činnosti viz SÚA Praha, VSZ Praha prez. 1855–1918, sign. III a/13/54/70 a PM 1891–1900, sign. 8/1/15/1, čj. 2893, 3675/1894.
- ⁵⁸ SÚA Praha, VSZ Praha prez. 1855–1918, sign. III a/13/II Prag.
- ⁵⁹ SÚA Praha, VSZ Praha prez. 1855–1918, sign. III a/13/55. Pro Antonína Čížka měla obžaloba, která byla zřejmě i trestem za veřejně projevovanou solidaritu s Omladináři, důsledek, že byl pro svou diskriminaci nucen rezignovat na funkci sekretáře výboru mladočeské strany.
- ⁶⁰ SÚA Praha, VSZ Praha prez. 1855–1918, sign. III a/13/54.
- ⁶¹ SÚA Praha, VSZ Praha 1850–1897, sign. C 30386. Popisy poměrů ve věznicích máme ovšem dochovány i ve vzpomínkách A. P. Veselého v citované práci na s. 200–325 a v

Rašínových pamětech.

- ⁶² SÚA Praha, VSZ Praha prez. 1855–1918, sign. III a/13/54 z r. 1893.
- ⁶³ Rozhodnutí odvolacího soudu viz předchozí citaci, s. 21.
- ⁶⁴ Veselý, A. P: c.d. s. 344.
- ⁶⁵ SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. D 5/28.
- ⁶⁶ SÚA Praha, PM 1891–1900, sign. 8/1/15/1, čj. 7869, 8363/1894.
- ⁶⁷ SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. A 7/1 obsahuje většinou zprávy o sledování pokrokového hnutí mládeže z let 1893–1895. Cenzura viděla odraz hnutí i v přípravě čtvrtého vydání sbírky básní Svatopluka Čecha: Písně otroka – SÚA Praha, PM 1891–1900, sign. 8/1/15/1, čj. 14397/1894.
- ⁶⁸ Rašín, L: Paměti.. c.d., s. 108.
- ⁶⁹ SÚA Praha, VSZ Praha prez. tajné, sign. Res XVII/72.
- ⁷⁰ SÚA Praha, VSZ 1855–1918, sign. B - IX, kart. 97.
- ⁷¹ SÚA Praha, PP 1893–1899, sign. A 7/1, čj. 26572, 26737/1895.
- ⁷² Písemnosti spolku jsou uloženy ve 34 krabicích v Archivu Národního muzea v Praze. Jejich archivní zpracování provedla Lucie Wittlichová, která také zhodnotila činnost spolku ve studii Politický klub Omladinářů – devadesátníků. Časopis Národního muzea – řada historická, ročník 1997, číslo 3–4, s. 123–137.
- ⁷³ Čapek, K: Hovory s T. G. Masarykem. Praha 1969, s. 99–100.

PŘÍLOHA 1

Seznam odsouzených omladinářů s uvedením výměry trestu vězení i místa a délky výkonu trestu.

Jméno	Věk	Povolání	Trest měsíců	Nástup	Kde	Propuštěn
Baladrán Emanuel	19	truhlářský pomocník	18	21.2.94	Pankrác	28.3.95
Bartoš Jan	24	obuvnický pomocník	6 neděl	vazba	Karlovo n.	
Blažek Josef	18	soustružník	14 dní	vazba	Karlovo n.	
Beršík Bedřich	18	obchodní pomocník	14	21.2.94	Bory	25.2.95
Čížek Václav	20	advokátní písař	72	21.2.94	Bory	amnestie 95
Danko Ladislav	16	student	6 neděl	vazba	Karlovo n.	
Duda František	19	typograf	13	21.2.94	Bory	† 20.6.94
Dutka Josef	20	knihařský pomocník	13	21.2.94	Bory	4.2.95
Fejfar Rudolf	17	malíř porcelánu	14	21.2.94	Bory	14.2.95
Hajn Antonín	18	redaktor	18	amnestie,	nenastoupil	
Havránek Josef	19	kandidát učitelství	13	17.3.94	Bory	10.1.95
Heller Jindřich	18	řezbářský učedník	13	24.2.94	Bory	6.1.95
Heřman Bohuslav	20	obchodní pomocník	1	vazba	Karlovo n.	

Jméno	Věk	Povolání	Trest měsíců	Nástup	Kde	Propuštěn
Hlad Jaromír	17	krejčovský pomocník	14	20.6.94	Bory	7.5.95
Hoch Emil	16	hodinářský pomocník	14	21.2.94	Bory	25.2.95
Holzbach Antonín	19	novinář	13	21.2.94	Bory	4.2.95
Hradec Hugo	17	obchodní účetní	60	21.2.94	Pankrác	amnestie
Chaloupecký Karel	17	holič	1	vazba	Karlovo n.	
Javůrek Karel	17	sazečský učedník	1	vazba	Karlovo n.	
Kasík Emil	18	zlatnický pomocník	14	21.2.94	Bory	25.2.95
Kott Josef	17	typograf	14	3.10.94	Bory	18.8.95
Kučera František	19	knihařský pomocník	1	vazba	Karlovo n.	
Kukla Karel	20	strojní zámečník	16	21.2.94	Bory	8.11.94
Kuneš František	17	sazeč	42	22.2.94	Pankrác	amnestie
Legner František	19	obchodní pomocník	18	21.2.94	Pankrác	27.3.95
Lešner Jaroslav	18	student	1	vazba	Karlovo n.	
Mayer Jan	18	lakýrnický pomocník	24	21.2.94	Pankrác	15.9.95
Miňovský Jaroslav	19	obchodní příručí	13	2.3.94	Bory	18.1.95

Jméno	Věk	Povolání	Trest měsíců	Nástup	Kde	Propuštěn
Modráček František	22	řezbářský pomocník	22	3.8.95	amnestie,	nenastoupil
Nedvěd František	17	obchodní příručí	13	21.2.94	Bory	4.2.95
Nechvile Gustav	18	dělník	14 dní	vazba	Karlovo n.	
Neuman Stanislav	18	novinář	14	10.4.94	Bory	24.2.95
Novák Josef	16	sazeč	15	22.2.94	Bory	18.3.95
Ott Antonín	20	leštič pokojů	14	21.2.94	Bory	25.2.95
Parma Václav	18	číšník	13	22.2.94	Pankrác	3.2.95
Peroutka Jindřich	18	tiskař	13	3.10.94	Bory	29.7.95
Poici Jan	18	obchodní příručí	14 dní	vazba	Karlovo n.	
Pokorný Eduard	21	obchodní příručí	1	vazba	Karlovo n.	
Pospíšil Josef	16	zlatnický učeň	36	21.2.94	Bory	amnestie
Prkno Josef	20	dělník	16	21.2.94	Bory	7.4.95
Rambousek Karel	27	krejčovský pomocník	3 týdny	vazba	Karlovo n.	
Rašín Alois	25	advokátní koncipient	25	4.6.94	Bory	amnestie
Rudolf Eduard	21	účetní	24	21.2.94	Pankrác	21.1.95

Jméno	Věk	Povolání	Trest měsíců	Nástup	Kde	Propuštěn
Rybák Antonín	21	kloboučnický pomocník	24	21.2.94	Pankrác	15.9.95
Sekyra Jan	23	zámečnický pomocník	14 dní	vazba	Karlovo n.	
Sokol Karel	26	novinář	29	4.6.94	Bory	amnestie
Springer Josef	17	rukavičkářský pomocník	1	vazba	Karlovo n.	
Stačina František	18	malíř pokojů	16	10.4.94	Bory	6.4.95
Stern Isidor	18	obchodní příručí	14 dní	vazba	Karlovo n.	
Sticha Bohumil	22	krejčovský pomocník	60	21.2.94	Pankrác	1896
Svoboda Jan	21	dělník	15	15.10.94	Bory	20.9.95
Synáček František	18	uzenářský příručí	72	21.2.94	Pankrác	amnestie
Šerák Josef	16	obchodní učedník	18	26.7.94	Pankrác	4.9.95
Škaba Josef	23	redaktor	24	2.4.94	Bory	amnestie
Šrekr Ferdinand	24	sazeč	14	8.10.94	Bory	22.8.95
Šulc František	19	dělník	30	21.2.94	Pankrác	1896
Telčer Ladislav	18	typograf	1 měsíc	vazba	Karlovo n.	
Toužil František	27	zlatnický pomocník	1 týden	vazba	Karlovo n.	

Jméno	Věk	Povolání	Trest měsíců	Nástup	Kde	Propuštěn
Trnka Vratislav	28	mechanik	6 týdnů	vazba	Karlovo n.	
Tuček Alois	19	student	14	28.2.94	Bory	20.1.95
Vainer Jan	22	zámečnický pomocník	13	21.2.94	Bory	23.12.94
Vajgert Bořivoj	19	typograf	60	21.2.94	Bory	amnestie
Veselý Josef	18	rukavičkářský pomocník	14	21.2.94	Bory	25.2.95
Veselý A. Pravoslav	20	typograf	7	21.2.94	Bory	19.2.95
Vondruška Josef	18	typograf	1	vazba	Karlovo n.	
Walter Antonín	16	sazečský učedník	1	vazba	Karlovo n.	
Zettl Jaroslav	17	typograf	14 dní	vazba	Karlovo n.	
Ziegloser Jan	18	truhlářský pomocník	96	21.2.94	Pankrác	1898

Vyhlášení stanného práva nad Prahou (SÚA Praha, PM 1891–1900, sign. 8/1/2/1, čj. 131ž/1983)

Vyhlášení.

Na základě zákona ze dne 5. května 1869, říšského zákonníka čís. 66, vidí se mi pro obvod, pro který výjimečná opatření nařízením veškerého ministerstva ze dne 12. září 1893, říšského zákonníka čís. 139, zavedená v platnosti jsou, prozatím naříditi:

1. Shromažďovati se na ulicích a veřejných místech, jakož i choditi ulicemi v zástupech není dovoleno; vybídnutí úředních orgánů k rozejití se budiž tedy ihned uposlechnuto.

2. Dále zapovídá se všeliké demonstrativní nošení odznaků, jakož i nošení a vyvěšování praporů, pokud to nejsou prapory říšské neb zemské.

Proti těm, kdož uznáni budou vinnými přestoupením těchto zákazů, použito bude trestních ustanovení § 9. zákona ze dne 5. května 1869.

V Praze, dne 13. září 1893.

C. k. místodržitel:

František hrabě Thun.

PŘÍLOHA 3

Ukázka potvrzení rozsudku proti Omladinářům ze zamítnutí odvolání (SÚA Praha, VSZ Praha prez. 1855–1918, sig. IIIa/13/-54 z r.1893).

35. br. g. a §. 265. br. j. s použitím §. 55. br. g. do těžkého žaláře na dobu dalších sedmi měsíců, zosíleného a dozraženého jedním poslem měsíčně, a dle §. 4. žaloba ze dne 17. prosince 1862. č. 6. r. j. a. 1863. k peněžitě potulce deseti zlatých ve prospěch výstavby chudých v Praze, v pádu nevydobylosti do vězení na 48 hodin, a dle §. 389. br. j. k náhradě nákladů řízení trestního, odsouzen byl, —

ad 4. Josef Dutka

a) zločinem rušení veřejného pokoje v §. 65. lit. a), b), c) br. g. naznačeným, a
b) přecínem proti veřejnému pokoji a řádu v §§. 285., 286. a 287. lit. c) br. z. naznačeným, vinným uznán, a proto dle §. 65. br. z. s obědem na §. 35. br. z. s použitím §. 54. br. z. k trestu těžkého žaláře na dobu šesti měsíců, zosíleného jedním poslem měsíčně a dle §. 389. br. j. k náhradě nákladů řízení trestního, odsouzen byl, —

ad 5. František Synáček

a) zločinem veřejnosti v §. 58. lit. a), b) c) a §. 59. lit. c) br. g. naznačeným,
b) zločinem urážení čestnosti v §. 63. br. z. naznačeným,
c) zločinem rušení veřejného pokoje v §. 65. lit. a), b), c) br. z. naznačeným,
d) přecínem proti veřejnému pokoji a řádu v §§. 285., 286. a 287. lit. c) br. z. naznačeným, vinným uznán, a proto dle §. 59. lit. c) br. z. s obědem na §§. 34. a 35. br. g. s použitím §. 338. br. j., k trestu těžkého žaláře na dobu šesti měsíců, zosíleného jedním poslem čtvrtletně a samostatnou vlemně domírce s tvrdým křížkem a dalším poslem výhy dne 17. srpna každého roku, a dle §. 389. br. j. k náhradě nákladů řízení trestního, odsouzen byl, —

ad 6. Alois Tospíšil

a) zločinem veleznády v §. 58. lit. c) a 59. lit. c.)
 b) zločinem proti veřejnému pokoji a řádu v §. 285., 286. a 287. lit. c.) br. z. a
 c) zločinem v §. 24. zákona ze dne 17. prosince 1862. čis. 6. ř. z. ai 1863., napuštěním,
 vinným manáem, a proto dle §. 59. lit. c.) br. z.
 s ohledem na §. 35. br. z. s použitím §. 338. br. ř. An brestu
 každého žaláře na dobu pět let, zadrženiho jedním poslem
 čtvrtletně, a dle §. 24. zákona ze dne 17. prosince 1862. čis. 6.
 ř. z. ai 1863. k peněžité pokutě deseti zlatých ve prospěch
 ústavu chudých v Praze, v pádu nevyhleditelnosti do
 vězení na 48 hodin, a dle §. 389. br. ř. k náhradě ná-
 kladu řízení brestního, odsouzen byl; —

ad 7. Hugo Hradec

a) zločinem veleznády v §. 58. a 59. litera
 c) brestu. zloč.
 b) zločinem urážení Veličenstva v §. 63. br.
 zákona,
 c) zločinem rušení veřejného pokoji v §. 65. litera
 a), b), c.) br. z. a
 d) zločinem proti veřejnému pokoji a řádu v §. 285., 286. a 287. lit. c.) br. z., napuštěním,
 vinným manáem, a proto dle §. 59. lit. c.) br.
 z. s ohledem na §. 34. a 35. br. z. s použitím §. 338. br. ř.
 An brestu každého žaláře na dobu pět let, zadrženiho
 jedním poslem čtvrtletně, a samovražbou v temně komůrce
 po 24 hodin s tvrdým lůžkem a dalším poslem výhy dne
 30. září každého roku, a dle §. 389. br. ř. k náhradě ná-
 kladu řízení brestního, odsouzen byl; —

ad 8. František Huneš

a) zločinem veleznády v §. 58. lit. a) a §. 59. lit.
 c) br. z.,
 b) zločinem urážení Veličenstva v §. 63. br.
 zákona,

PŘÍLOHA 4

Ukázka z deníku redaktora mosteckého časopisu Omladina Karla Rosáka, v němž popisuje své zážitky z vazby u zemského soudu v Praze (SÚA Praha, VSZ Praha prez. 1855–1918, sig. IIIa/13/54).

41
Do toho že me nic není. A že již jsem několikrát řekl by s námi, nic neměli, a nechali nás v klidu být, neboť že dobře vědí že jsme se nedáme. Všechno nás vadit vyprovocat. Odpovědně nám uděllo jak obvyklé velmi rychle. Děsa mi byl přinesen výměr L. H. vrch.ního hradního soudu. Důkaz se mi pakovuje vzrušení i instance co poradního soudu kde jsem byl odsouzen na 2 měsíce s dvouměsíční měsíčně dosazením a to bylo velmi zlé. Já pakal odvolání co výše řeknu. Věstmi soudu však vzrušení že na mě odvolání zamítl z důvodu že jsem měl být co nejméněji omezen. Pak se odjel děsa jak obvyklé. Všechno mi měl na mě raději. Byl to první večer nebylo miel ještě ani jedna noc by se mi o rodině a domově nevědělo. Když mi pakl připadá i to druhý den jak bych se stěsňoval u toho byl.

52.) Dne 14. prosince 1894.

Dnes jsem se neobvyklé brzy probudil neboť mi různé myšlenky svou spůsobeně vedali více umocnit. Pak jsem vstal a, posvídav, knihou jsem si choval myšlenky zabírat. Xi i to se mi však nechalo dále. Ani na procházku jsem nešel, čekali jsme dále. Pak byl poslan Soukup na dvůr vstal byl v malé chvilce zpět přivázen, z důvodu že se více jeho jediné známi na chodě dále, které bychom čekali uydil. Za nejdelší chvilky byl opět volán, když přišel pak nám zaskoval že byl co svědek volán do dvůru které měl du zřejmě "obruč" Benáth. Pak ostatní domněl uděl bez všech důležitosti. Jen to že jsme měli na procházce, bychom "Larogancé" které nebylo o hod že jsme chodili každé vylásk. Pak nadhodil se nás napomínat! Děsa byl jak obvyklé zpraven.

53.) Dne 15. prosince 1894

Dnes jsme jak obvyklé vstali a šli pak o 9 hod. na procházku. Odmi jsem byl vstal a bychom volán k žalobnímu. Tento mi předložil

ZUSAMMENFASSUNG

DIE OMLADINA-MITGLIEDER

Alexandra Špiritová

Im Jahre 1999 verflossen 105 Jahre seit dem in der tschechischen Geschichte vereinzelter Gerichtsverfahren mit den Omladina-Mitgliedern. So wurden von der Staatspolizei in der 90. Jahren des vorigen Jahrhunderts die Angehörigen der tschechischen fortschrittlichen Jugend bezeichnet, die der illegalen regierungsfeindlichen Bündelei beschuldigt wurden. Zu diesem Zwecke wurde seitens Polizei durch die Zweckverhöre der festgenommenen Teilnehmer einiger Nationaldemonstrationen die Existenz des illegalen Vereins Omladina (Jugendvolk) ausgeklügelt. Der Verein sollte sich mit der Fertigung und Verbreitung der staatsfeindlichen Flugblätter und mit der Organisation der regierungsfeindlichen Demonstrationen beschäftigen. Für diese Tätigkeit wurde anfangs 1894 über insgesamt 76 Männern Gericht gehalten, von denen der jüngste sechzehn Jahre alt war, der älteste einunddreißig. 68 Personen wurden am 21. Februar 1894 wegen Hochverrats zu insgesamt 96 Jahren Gefängnis verurteilt. Den Nichtigkeitsbeschwerden gegen das Urteil, die die Verurteilten und ihre Familienangehörigen im Mai 1894 eingelegt hatten, gab der Appellationsgericht in Wien nicht statt. Sie wurden nur nach ihrem Benehmen im Gefängnis erst nach der Hälfte der Strafe freigelassen. Die letzten Omladina-Mitglieder wurden in Folge der für sie bestimmten kaiserlichen Amnestie vom 4. November 1895 freigelassen. Das Gerichtsverfahren mit den Omladina-Mitgliedern, amtlich als die Anklage gegen A. Holzbach u. Co. geführt, hatte den Charakter eines politischen repressiven Prozesses. Es ist nicht gelungen, den Angeklagten die Existenz des illegalen Vereins, aber auch eine andere regierungsfeindliche Tätigkeit zu beweisen. Unter die Angeklagten wurden auch die antretenden jungen tschechischen Politiker eingereiht, z. B. Dr. A. Rašín, Fr. Modráček, A. Hajn u. a. In ihrem Falle ging es um den Versuch der Ängstigung, der aber nicht gelungen ist. Ebenso ist der Versuch um die Unterdrückung der tschechischen Nationalbewegung durch das Verhängen des Ausnahmezustandes, das den Prozeß begleitet hat, nicht gelungen.